

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

Гуманитарлық сериясы
1997 жылдан бастап шығады

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

Гуманитарная серия
Издается с 1997 года

ISSN 2710-3439

№ 3 (2021)

Павлодар

**НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета**

Гуманитарная серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания

KZ46VP400029271

выдано

Министерством информации и общественного развития
Республики Казахстан

Тематическая направленность
публикация материалов в области истории,
правоведения и общественных наук

Подписной индекс – 76131

<https://doi.org/10.48081/YMQF9232>

Бас редакторы – главный редактор

Бегимтаев А. И.

к.полит.н.

Заместитель главного редактора

Шамшудинова Г. Т., *доктор PhD,*

ассоц. профессор

Ответственный секретарь

Турлыбекова А. М., *к.и.н., ассоц. профессор*

Редакция алкасы – Редакционная коллегия

Акишев А. А.,	<i>д.полит.н., профессор;</i>
Алтыбасарова М. А.,	<i>к.полит.н., доцент;</i>
Ветренко И. А.,	<i>д.полит.н., профессор (Россия);</i>
Шашкова Я. Ю.,	<i>д.полит.н., профессор (Россия)</i>
Дронзина Т. А.,	<i>д.полит.н., профессор (София, Болгария)</i>
Абдикакимов М. Т.,	<i>доктор PhD</i>
Ермаханова С. А.,	<i>к.социол.н.</i>
Сағиқызы А.,	<i>д.филол.н., профессор;</i>
Кожамжарова М. Ж.,	<i>к.филол.н.</i>
Ахметова Г. Г.,	<i>к.филол.н., профессор;</i>
Уызбасва А. А.,	<i>доктор PhD;</i>
Аубакирова С. С.,	<i>доктор PhD</i>
Альмуханов С. Х.,	<i>к.филол.н., профессор;</i>
Кадыралиева А. М.,	<i>доктор PhD;</i>
Манасова М. М.,	<i>доктор PhD;</i>
Ахмеджанова Г. Б.,	<i>д.ю.н., профессор;</i>
Олжабаев Б. Х.,	<i>к.ю.н., ассоц. профессор;</i>
Ишеков К. А.,	<i>д.ю.н., профессор (Россия);</i>
Таштемханова Р. М.,	<i>д.и.н., профессор;</i>
Азербайев А. Д.,	<i>доктор PhD;</i>
Шокубаева З. Ж.	<i>(тех. редактор).</i>

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели
Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

<https://doi.org/10.48081/JTPV3339>

***А. Т. Ахмадиева, Ж. Т. Кабдуллин, Ә. Д. Досымжан**

Торайғыров университеті,
Қазақстан Республикасы, Павлодар қ.

ҚЫЛМЫСТЫҚ ПРОЦЕСТІҢ СОТҚА ДЕЙІНГІ САТЫЛАРЫНДАҒЫ ҚОРҒАУШЫ АДВОКАТЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ

Бұл мақалада шетелдердің қылмыстық заңнамасы бойынша аяқталмаған қылмыстық іс-әрекет үшін жауаптылық және ол үшін жаза тағайындау мәселелері қарастырылған.

Қылмысты істеу сатыларының қылмыстық құқықтық маңызы ең алдымен, қылмысты саралау кезінде байқалады. Белгілі бір қылмыс аяқталды ма, жоқ әлде аяқталмаған қылмыс па, егер аяқталмаса қандай сатыда тоқтатылды деген мәселені шешу үшін маңызды.

Адамның басты құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау бойынша сұрақтарды реттейтін халықаралық Конвенцияларды, Пактілерді, келісім-шарттарды, сондай-ақ, Қазақстан Республикасының азаматы емес тұлғаларға қатысты процессуалдық мәжбүрлеу шараларын қолдану бойынша шешімдер қылмыстық ізге түсуді іске асыру кезінде таңдауда оңтайлы нұсқауларды әзірлеу мақсатында іс жүргізушілік мәжбүрлеу шараларының қолданылуына талдау жасалған.

Мақалада аяқталмаған қылмысқа байланысты ұғымдар мен анықтамалардың даму заңдылықтары айқындалып, оларға жаңа көзқараста заңдылық анықтамалары берілген; аяқталмаған қылмыс үшін қылмыстық жауаптылықты көздейтін шет елдердің қылмыстық заңнамалары салыстырмалы түрде зерттелген, аяқталмаған қылмыстық іс-әрекетке қатысты қылмыстық заңнаманы жетілдіру үшін нақты ұсыныстар жасалып, негізделген; аяқталмаған қылмыстың кейбір сатылары үшін қылмыстық жауаптылық енгізудің мәселелері анықталып, нақты ұсыныстар жасалған.

Кілтті сөздер: қылмыстық заңнама, қылмыстық жауаптылық, жаза, аяқталмаған қылмыс, қылмысқа оқталу.

Кіріспе

«Қазақстан Республикасының 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңге арналған құқықтық саясат тұжырымдамасы туралы» Қазақстан Республикасы Елбасының 2009 жылғы 24 тамыздағы № 858 Жарлығына сәйкес біздің мемлекетімізде білікті заң көмегін қамтамасыз ету жүйесін жетілдіру бойынша бірқатар міндеттер көзделеді. Бұл құжатта мыналар нақты көрсетілген: Заң көмегін көрсету жүйесінің өзі де жетілдіруді талап етеді. Ең алдымен, табыс деңгейі төмен адамдарға құқықтық көмек көрсету жүйесін жақсарту қажет. Қалалық және ауылдық жерлерде адвокаттық қызмет көрсетумен қамтудың мәселесін бірте-бірте шешу керек. Тегін заң көмегін көрсететін адвокаттардың еңбегіне ақы төлеуді әкімшілендіру жүйесі де түзетуді талап етеді. Бұл жүйені шоғырландырылған және ашық ету қажет, бұл бюджет қаражатын неғұрлым тиімді пайдалануға мүмкіндік береді. Адвокаттардың жауапкершілігін міндетті сақтандыру институты енгізілген елдердің тәжірибесін ескере отырып, мұндай сақтандыруды біздің елде енгізу мүмкіндігін қарастыру қажет» [1].

Осылайша, адамның құқықтарын, бостандықтарын мен заңды мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету отандық заңнаманың көптеген салаларының негізін құрайды. Қазақстан Республикасы Адам құқықтарын мен бостандықтарын қорғау жөніндегі Еуропалық конвенцияларды ратификациялады, соның салдарынан халықаралық қағидаттар мен нормалар сот ісін жүргізуді, оның ішінде қылмыстық іс жүргізуді реттейтін қазақстандық заңнаманың құрамдас бөлігіне айналды. Білікті заң көмегіне құқық адамның және азаматтың құқықтық мәртебесінің ажырамас элементі болып табылады, оған ұлттық ғана емес, сонымен бірге халықаралық құқық та кепілдік береді. Қазіргі заманғы әлеуметтік-құқықтық шындық қылмыстық сот ісін жүргізу саласында қорғау функциясын іске асырудың тиісті жағдайларын қамтамасыз ету қажеттілігін туындатады. Бүгінгі күні қазақстандық заңнама оның басымдықтарына жеке адамды қорғау, қылмыстық процесте оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қылмыстық істер бойынша іс жүргізудегі жарыспалылыққа баса назар аударуды күшейту, дәлелдемелерге жол беруге қойылатын талаптарды қатаңдату, қорғаушының өкілеттіктерін кеңейту айналандығымен сипатталады.

ҚР қолданыстағы Қылмыстық процестік кодексі қылмыстық сот ісін жүргізудің Қылмыстан зардап шеккен адамдар мен ұйымдардың құқықтарын мен заңды мүдделерін қорғауға, жеке адамды заңсыз және негізсіз айыптаудан, соттаудан, оның құқықтарын мен бостандықтарын шектеуден қорғауға арналғанын айқындады (8 бап). Заң көмегін көрсету функциясы қорғаушыға жүктелген [2].

Материалдар мен әдістер

Зерттеу мәселесі бойынша арнайы әдебиеттерді теориялық талдау; статистикалық анализ, салыстырмалы анализ, тарихи әдіс, қылмыстық заңнама және нормативтік құқықтық актілерді талдау әдістері.

Қылмыстық іс қозғау – қылмыстық процестің басқа кезеңдерінде іс жүргізудің алдындағы қылмыстық процестің бірінші және міндетті кезеңі. Оның мазмұны алдын ала тергеуді (сот талқылауын) бастау үшін нақты және заңды негіздердің болуын немесе болмауын анықтау бойынша анықтау органының, анықтаушының, тергеушінің және прокурордың айқындаушы рөлі кезіндегі барлық қатысушылардың құқықтық қатынастары мен қызметіне негізделеді.

Қылмыстық іс қозғау сатысының мәні тергеудің өзінің уақытша және негізді басталуы әрбір қылмысқа дереу ден қоюды және оны жасаудың нақты мән-жайларын анықтауды қамтамасыз ететіндігінде. Сонымен бірге, қылмыстық істі жеткілікті негіздерсіз қозғау, сондай-ақ оны қозғаудан заңсыз және негізсіз бас тарту азаматтардың мінез-құлқын, бостандықтары мен заңды мүдделерін өрескел бұзуға әкеледі. Қылмыстық іс қозғау тергеу, сот және өзге де процестік әрекеттерді жүргізу және істің мәні бойынша қылмыстық-процестік шешімдер қабылдау үшін, сондай-ақ қылмыстық-процестік мәжбүрлеу шараларын қолдану үшін қылмыстық-процестік негіз болады. Қылмыстық іс заңды себеп, негіздер болған кезде және іс бойынша іс жүргізуді болдырмайтын мән-жайлар болмаған кезде қозғалады [3].

Қылмыстық іс қозғауға азаматтардың жасалған немесе дайындалып жатқан қылмыс туралы хабарламаларды қабылдауы кезінде туындайтын қылмыстық іс жүргізу қызметіне қатысушылардың заңмен белгіленген құқықтары мен міндеттері себеп болып табылады. Құқықтық қатынастардың туындауы ҚР ҚПК-нің 183-бабының 2-бөлігі қылмыс туралы хабарламаны қабылдаудан бас тартуға сотқа немесе прокурорға шағымдануға және мемлекет органдарының бұл факт туралы өтінішті қарау міндетіне мүмкіндік беретіндігімен алдын ала анықталады.

Қылмыстық іс жүргізу заңында құқық қорғау органдарына қылмыс туралы өтініш, дайындалып жатқан немесе жасалған қылмыс туралы хабарлама берген адамға заң көмегін міндетті түрде ұсыну қарастырылмаған. Алайда, қылмыстық процестің дәл осы кезеңінде қылмыстық іс жүргізу қатынастарына тартылған адамдарға көмек көрсету қылмыстық істі қарау мен шешудің келесі кезеңдерінен кем емес өзекті болып табылады. Өтініш берушілер әрқашан құқық саласында қажетті білімге ие бола бермейді. Бұл білмеу өтініш берушілердің өздері үшін де, олардың жақындары үшін де жағымсыз салдарға әкелуі мүмкін және өтініш берушінің өз әрекеттері

мен басқа адамдардың әрекеттерін дұрыс емес құқықтық бағалауына байланысты іс қозғауға жалған себеп болуы мүмкін. қылмыстар туралы жалған ақпаратты тексеру қылмыстық процесте күштер мен құралдарды үнемдеудің процедурасына ықпал етпейді [4].

ҚР ҚПК 183-бабында белгіленген анықтаушының, анықтау органының, тергеушінің және прокурордың жасалған немесе дайындалып жатқан кез келген қылмыс туралы хабарды қабылдау, тексеру міндетін жоққа шығармаймыз. Сонымен бірге, қылмыс туралы арыз немесе хабарлама берген адамда адвокат болмаған жағдайда оған адвокаттың қызметтерін пайдалануға мүмкіндік берген дұрыс деп санаймыз.

ҚР ҚДЖК 179-бабына сәйкес қылмыстық іс қозғау себептерінің бірі кінәсін мойындап келу болып табылады.

Кінәсін мойындауды қылмыстық-құқықтық және процессуалдық аспектілерде қарастыруға болады. Қылмыстық құқық тұрғысынан ол ҚР Қылмыстық кодексінің 53-бабына сәйкес жазаны жеңілдететін мән-жай болып табылады.

Қылмыстық іс жүргізу құқығы тұрғысынан кінәсін мойындап келу қылмыстық іс қозғауға себеп болып табылады. Бірақ егер адам қозғалған қылмыстық іс бойынша іс жүргізу процесінде кінәсін мойындап келген жағдайда, кінәсін мойындап келу кінәні жеңілдететін мән-жай ретінде қаралады. Адвокаттың кінәсін мойындап келу кезінде қатысуы келген адамға заң көмегін көрсетуге, адамның әлеуметтік барабар мінез-құлқын көтермелеуге, адамға процессуалдық мәжбүрлеудің заңсыз шараларын қолдануға кедергі келтіруі мүмкін сияқты.

Бұдан әрі, ҚР ҚПК 177-бабының 2-бөлігінен келіп шығатыны, қылмыстық іс қозғау үшін қылмыстың танылуын көрсететін жеткілікті деректердің болуы негіз болып табылады. Алайда, Кодексте бұл жеткіліктіліктің қандай да бір нақты өлшемдері қарастырылмаған. ҚР ҚПК 63-тарауының тәртібімен прокурор анықтаушының немесе тергеушінің қылмыстық іс қозғау туралы қаулысымен келісуге не материалдарды қосымша тексеру үшін жіберуге құқылы [5].

Қылмыстық іс қозғалғанға дейін, яғни тексеру жүргізу шеңберінде қылмыстық іс қозғау сатысы мен алдын ала тергеу сатысы арасындағы сызықты бұзбау үшін қандай да бір тергеу әрекеттерін жүзеге асыруға жол берілмейді.

Бұл ережеден ерекше жағдай-оқиға болған жерді тексеру. Алайда, кейбір авторлар қылмыстық іс қозғалғанға дейін күдіктіні ұстау, анықтау үшін ұсыну, сараптама жүргізу және т. б. сияқты тергеу әрекеттерін жүргізуге рұқсат етіледі деп санайды.

Қылмыстық іс қозғалғанға дейін тергеу әрекеттерін жүргізу азаматтардың құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін қорғауға кепілдік беретін конституциялық нормаларға қайшы келеді және бұдан басқа, қылмыстық сот ісін жүргізуде қуғын-сүргін сипатындағы шараларды қолдануға алып келеді деп пайымдаймыз.

Оқиға орнын жедел тергеу әрекеті ретінде қарау туралы айта отырып, заңда адвокаттың болуы (қатысуы) қарастырылмаған. Бұл, жоғарыда аталған тергеу әрекеті кезінде әрдайым күдікті бола бермейтіндігімен түсіндіріледі, сондықтан онда адвокаттың пайда болуы анық заңсыз және негізсіз. Дегенмен, анықтаушы, тергеуші, прокурор қылмыс жасады деп күдік келтірілген адам туралы мәліметтерді іс қозғалғанға дейін немесе ол қозғалған кезде оқиға болған жерге адвокаттың міндетті түрде қатысуымен тексеру жүргізу қажет болып көрінген жағдайларда жүргізіледі. Бұл тергеу әрекеті куәгерлердің міндетті қатысуымен өтеді. Бірақ олар тергеу, прокуратура қызметкерлерінің, адвокаттардың сауалнамаларының нәтижелері көрсеткендей, көп жағдайда олар белгілі бір заттардың шарттарын, өлшемдерін, нысандарын немесе ережелерін көрсетпестен оқиға болған жерді тексеру хаттамасына қол қояды. Осының нәтижесінде кейіннен күдікті немесе айыпталушы деп танылған адам оқиға болған жерді тексеру хаттамасында көрсетілген фактілердің дұрыстығын тексеру мүмкіндігінен айырылады. Осылайша, адвокаттың осы тергеу әрекетіне қатысуы жағымсыз факторларды жоюға қызмет етеді. Ол хаттаманы уақтылы оқып, қажетті деректерді нақтылай алады және кейіннен тексеру хаттамасында қол қойылған фактілерді нақтылау үшін куәгерлермен сұхбаттасуға жүгінбейді.

Нәтижелер мен талқылау

Осылайша, қылмыстық іс қозғау кезеңінде қылмыстық іс жүргізу құқықтық қатынастары саласына тартылған адамдардың құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету, қылмыстық процестің басқа қатысушыларының қылмыстық іс жүргізу заңнамасының нормаларын сақтауына қосымша кепілдік беру мақсатында білікті заң көмегін көрсету үшін адвокаттың қатысуы қажет [6].

Адвокаттың қылмыстық іс қозғау сатысына қатысуын регламенттеуді жетілдіру мақсатында ҚР ҚПК-не мынадай толықтырулар енгізу орынды болып табылады:

1 ҚР ҚПК-нің 178-бабы мынадай мазмұндағы 5-тармақпен толықтырылсын: «өтініш берушіге адвокаттың қызметтерін пайдалануға мүмкіндік берілуге тиіс. Адвокаттың көмегін ұсынудан бас тарту туралы өтініш беруші қылмыс туралы жазбаша өтініште көрсетеді не бұл туралы

ауызша хабарлайды. Бас тарту туралы мәліметтерді хаттамаға ауызша өтінішті қабылдаған адам енгізеді».

2 ҚР ҚПК-нің 179-бабының 2-бөлігі мынадай редакцияда жазылсын: «кінәсін мойындап келу туралы өтініш жазбаша түрде де, ауызша түрде де жасалуы мүмкін. Ауызша өтініш ҚР ҚПК 183-бабының 3-бөлігінде белгіленген тәртіппен қабылданады және хаттамаға енгізіледі. Өтініш берушінің кінәсін мойындауына жеке өзі кедергі келтіретін объективті себептер болған кезде арыз адвокат арқылы берілуі мүмкін».

3 ҚР ҚПК-нің 179-бабы мынадай мазмұндағы 4-бөлікпен толықтырылсын: «кінәсін мойындап келген адамның өтініші бойынша қорғаушының қатысуын анықтаушы, тергеуші немесе прокурор қамтамасыз етеді».

4 ҚР ҚПК-нің 222-бабы мынадай мазмұндағы жеке бөлікпен толықтырылсын: «жасалған қылмыс туралы арыз, хабарлама келіп түскен немесе кінәсін мойындап келген жағдайда оқиға болған жерді қарап тексеруді кідіріссіз жүргізу қажет болған кезде, ҚР ҚПК 177-бабының 1-бөлігінде көзделген адвокатты қарап-тексеруге жол беріледі» [7].

Қорытынды

Адам құқықтарын сот арқылы қорғаудың халықаралық стандарттарының негізгі ережелері Қазақстан Республикасының заңнамасына енгізілген және оның ажырамас бөлігі болып табылады.

Әркімнің қылмыстық іс бойынша іс жүргізу кезінде білікті заң көмегіне құқығының конституциялық қағидаты адвокат-қорғаушы қызметінің негізіне алынған.

Іс-әрекет ретінде қорғау қорғау құқығын тудыратын субъективті құқықтардың бұзылуына байланысты туындайды. Қылмыстық іс жүргізудегі қорғау және қылмыстық процестегі қорғау тарабы ұғымдары әртүрлі мағынаға ие. Қорғау терминін заң шығарушы қылмыстық процестегі оның рөліне қарамастан адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз етуден тұратын қызметті белгілеу үшін пайдаланған; қорғау тарабы күдіктінің, айыпталушының, сотталушының және олардың қорғаушыларының іс жүргізу мәртебесіне ие жеке тұлғалар [8].

Қылмыстық процесте адвокаттық қызмет жалпы құқықтық және арнайы мағынада болады (қорғаушы тарап жүзеге асырады). Бұл процестің барлық қатысушыларына тән, бірақ бұл қорғаушы мен айыптаушының қызметін осы мағынада теңестіруге болады дегенді білдірмейді. Қылмыстық процеске қатысушылардың мемлекеттік органдары мен лауазымды адамдарының қорғау қызметі олардың алдында тұрған, заңнамалық тәртіппен құқықтық актілерде бекітілген міндеттермен айқындалған.

Қылмыстық процесте қорғау бұзылған құқықты қалпына келтіруді, жеке адамды оның құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін бұзудан және шектеуден қорғауды, қылмыстық процеске қатысушылардың құқықтарының бұзылуының алдын алуды, келтірілген зиянды өтеуді қамтиды [9].

Қылмыстық сот ісін жүргізуде қорғаушы адвокат айыпталушының, сезіктінің немесе сотталушының, сондай-ақ олардың формальды процестік мәртебесіне қарамастан қылмыстық процесс саласына тартылған өзге де адамдардың құқықтары мен заңды мүдделерінің өкілі болып табылады және оған Қылмыстық-процестік заңнамада берілген өкілеттіктерге байланысты ерекше құқықтық мәртебе берілген [10]. Адвокат-қорғаушы өкілеттіктерінің пайда болуы айыпталушының еркіне тікелей байланысты. Бұл өкілеттіктер клиенттің еркінен туындайды, оның мүдделерін білдіруге негізделген, оның құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау мақсаттарына бағынады.

Қорытындылай келе, қазіргі қылмыстық іс жүргізу заңнамасын өзгерту, сот ісін жүргізудің прогрессивті нысандарын қолдану қорғаушыларды кәсіби даярлауға жоғары талаптар қоятынын және адвокаттың білікті заң көмегін көрсету жөніндегі қызметін одан әрі ғылыми зерттеу қажеттілігіне әкелетінін атап өткен жөн.

ПАЙДАЛАНҒАН ДЕРЕКТЕР ТІЗІМІ

1 Концепция правовой политики Республики Казахстан на период с 2010 до 2020 года с изменениями и дополнениями на 1 февраля 2011 года // Справочная правовая система «Юрист».

2 <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000226> [Электронды ресурс].

3 <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000231> [Электронды ресурс].

4 <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1800000176> [Электронды ресурс].

5 Конвенция о защите прав человека и основных свобод от 4 ноября 1950 года. – Изд-во «РИОР», 2006. – 27 с.

6 **Азизова, О. А.** Адвокат как участник уголовного судопроизводства со стороны защиты : дисс. ...канд. юрид. наук. – Владимир, 2006. – 176 с.

7 **Решетникова, О. М.** Квалифицированная юридическая помощь в гражданском процессе // Учен. зап-ки юрид. инс-та Красноярского гос. унив-та. Вып. 1. – Красноярск, 2001. – С. 319–330.

8 **Попов, Е. А.** Адвокат как участник уголовного процесса в досудебных стадиях : дисс. ...канд. юрид. наук. – Краснодар, 2004. – 190 с.

9 Уголовный процесс : Учебник для вузов / Под общ. ред. П. А. Лупинской. – М., 1995. – 345 с.

10 **Кан, Н. П.** Некоторые вопросы адвокатской этики // Вопросы защиты по уголовным делам. Сборник статей. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1967. – С. 186–203.

REFERENCES

1 Концепция правовой политики Республики Казахстан на период с 2010 до 2020 года с изменениями и дополнениями на 1 февраля 2011 года [Concept of the legal policy of the Republic of Kazakhstan for the period from 2010 to 2020 with amendments and additions as of February 1, 2011] [Text]. – Legal reference system «Lawyer».

2 <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000226> [Electronic resource].

3 <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000231> [Electronic resource].

4 <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1800000176> [Electronic resource].

5 Конвенция о защите прав человека и основных свобод от 4 ноября 1950 года [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of November 4, 1950] [Text]. – RIOR Publishing House, 2006. – 27 p.

6 **Azizova, O. A.** Адвокат как участник уголовного судопроизводства со стороны защиты : diss. ... канд. юрид. наук. [The lawyer as a teacher of corner production co. protection zones : diss. ... cand. jurid. sc.] [Text] – Vladimir, 2006. – 176 p.

7 **Reshetnikova O. M.** Квалифицированная юридическая помощь в гражданском процессе [Qualified legal assistance in civil proceedings] [Text]. In Uchen. zap-ki jurid. inc-ta Krasnoyarskogo gos. univ-ta [Student notes of the Krasnoyarsk State University Law Institute]. – Issue 1. – Krasnoyarsk, 2001. – P. 319–330.

8 **Popov, E. A.** Адвокат как участник уголовного процесса в додоследственных стадиях : diss. ... канд. юрид. наук. [The lawyer as a participant in the corner process in the pre-trial stages : diss. ... cand. jurid. sc.] [Text]. – Krasnodar, 2004. – 190 p.

9 Уголовный процесс : Учебник для вузов [Criminal procedure : Textbook for universities] [Text]. Ed. by P. A. Lupinskaya. – Moscow, 1995. – 345 p.

10 **Кан, Н. П.** Некоторые вопросы адвокатской этики // Вопросы защиты по уголовным делам [Some issues of lawyer ethics // Questions of protection in criminal cases] [Text]. Collection of articles. – Leningrad : Publishing House of Leningr. university, 1967. – 186–203 p.

Материал 03.10.21 баспаға түсті.

*А. Т. Ахмадиева, Ж. Т. Кабдуллин, Ә. Д. Досымжан
Торайғыров университет,
Республика Қазақстан, г. Павлодар.
Материал поступил в редакцию 03.10.21.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АДВОКАТА ЗАЩИТНИКА НА ДОСУДЕБНЫХ СТАДИЯХ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА

В данной статье рассматриваются вопросы ответственности за неоконченное уголовное деяние по уголовному законодательству зарубежных стран и назначения за него наказания. Уголовно-правовое значение стадий совершения преступления наблюдается прежде всего при квалификации преступления. Важно решить вопрос о том, окончено ли конкретное преступление или неоконченное преступление, на какой стадии оно прекращено, если не завершено.

Проведен анализ применения мер процессуального принуждения с целью выработки оптимальных ориентиров в выборе при реализации уголовного преследования международных конвенций, пактов, контрактов, регулирующих вопросы соблюдения основных прав и законных интересов человека, а также решений по применению мер процессуального принуждения в отношении лиц, не являющихся гражданами Республики Казахстан.

В статье определены закономерности развития понятий и определений, связанных с незавершенным преступлением, даны определения законности в новом подходе к ним; сравнительно изучено уголовное законодательство зарубежных стран, предусматривающее уголовную ответственность за незавершенное преступление, выработаны и обоснованы конкретные предложения по совершенствованию уголовного законодательства в отношении незавершенного уголовного преступления; определены вопросы введения уголовной ответственности за некоторые стадии незавершенного преступления, сформулированы конкретные предложения.

Ключевые слова: уголовное законодательство, уголовная ответственность, наказание, неоконченное преступление, покушение на преступление.

*A. T. Akhmediyeva, Zh. T. Kabdulin, A. D. Dossymzhan
Toraighyrov University,
Republic of Kazakhstan, Pavlodar.
Material received on 03.10.21.

THE ACTIVITY OF A DEFENSE LAWYER AT THE PRE-TRIAL STAGES OF THE CRIMINAL PROCESS

This article discusses the issues of responsibility for an unfinished criminal act under the criminal legislation of foreign countries and the imposition of punishment for it. The criminal-legal significance of the stages of the commission of a crime is observed primarily in the qualification of a crime. It is important to decide whether a specific crime or an unfinished crime has been completed, at what stage it has been terminated, if not completed. The analysis of the use of procedural coercion measures was carried out in order to develop optimal guidelines in the selection of international conventions, covenants, contracts regulating the observance of fundamental human rights and legitimate interests, as well as decisions on the use of procedural coercion measures against persons who are not citizens of the Republic of Kazakhstan.

The article defines the patterns of development of concepts and definitions related to an unfinished crime, defines legality in a new approach to them; comparatively studied the criminal legislation of foreign countries providing for criminal liability for an unfinished crime, developed and substantiated specific proposals to improve criminal legislation in relation to an unfinished criminal offense; identified issues of introduction of criminal liability for some stages of an unfinished crime, formulated specific proposals.

Keywords: criminal law, criminal liability, punishment, unfinished crime, attempted crime.

Теруге 03.10.2021 ж. жіберілді. Басуға 20.10.2021 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

696 Кб RAM

Шартты баспа табағы 6,04.

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген: З. С. Исакова

Корректоры: А. Р. Омарова

Тапсырыс № 3842

Сдано в набор 03.10.2021 г. Подписано в печать 20.10.2021 г.

Электронное издание

696 Кб RAM

Усл.печ.л. 6,04. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка: Исакова З. С.

Корректор: А. Р. Омарова

Заказ № 3842

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

vestnik-humanitar.tou.edu.kz